

ingezonden stuk van vorige week" in „De Reformatie" van 16 Sept. j.l., kunnen het beter doen weten. Op verschillende punten heeft Prof. Dr. H. H. Kuiper vóór 1924 in onderscheiden jaren, 1907, 1911, 1919, 1920, 1923, precies het tegenovergestelde als Gereformeerd kerkrecht voorgesteld van hetgeen hij nu, en sedert 1926, als het juiste predikt, om daarentegen thans als independantistisch en gansch foutief te willen doen beschouwen, wat hij tevoren als het eenig juiste verkondigde.

Nu is er natuurlijk niets op tegen, dat Prof. Dr. H. H. Kuiper en Dr. Joh. Jansen hun veranderde inzicht propageëren, zooveel zij kunnen, mits met volkomen recht te doen aan hunne tegenstanders, en dezer voorstellingen zuiver weer te geven, iets waarover ik ten aanzien van Dr. Joh. Jansen niet klagen wil. Toch is er aan dezen arbeid dit eigenaardige, dat naarmate nu uit de historie en uit vroegere schrijvers meer bijgebracht wordt, dat ten bewijze moet dienen van de juistheid van dit veranderde inzicht, er een te vroemder licht valt op verklaringen en leeringen vóór 1924. Hoe meer de bewijzen voor die juistheid nu toch als voor het grijpen schijnen te liggen, des te klemmender wordt de vraag naar de gesteldheid der kennis van kerkrecht en kerkhistorie vóór 1924.

De Synode van dezen zomer te Sneek heeft ter rechtvaardiging van het handelen der Classis Drachten verklaard, dat „de meest gezaghebbende Gereformeerde canonici" zulk handelen c.q. als rechtmatig en plichtmatig leeren. Opmerkelijk deze Synode-uitspraak. Hebben de ouderlingen dezer Synode de werken over kerkrecht door geleerden in ons land sedert de tweede helft der 16e eeuw geschreven, gelezen? En daarbij nog de werken van Gereformeerde auteurs buiten ons land? Kenden zij voldoende Latijn om de boeken van Voetius en anderen uit dien vroegeren tijd te kunnen lezen, en hadden zij de gelegenheid om al deze hier in aanmerking komende werken van meer dan drie eeuwen door te studeeren en te vergelijken, zoodat zij beoordeelen konden, wie tot „de meest gezaghebbende Gereformeerde canonici" behooren, en dat voor deze categorie Dr. A. Kuiper Sr en Dr. F. L. Rutgers niet in aanmerking komen, maar wel lateren, vóór enkele jaren van inzicht veranderden? Het is om er ontzag voor te hebben. Of heeft ook maar één ouderling dat gekund en gedaan? En om van de ouderlingen af te zien, hebben de leden-predikanten dezer Synode dat gedaan, of van hen ook maar één? Heeft ook maar één het gekund? Heeft de Commissie, die deze uitspraak aan de Synode voorstelde, het gedaan, alle hare leden, hare ouderlingen zoowel als hare predikanten, om aldus tot het inzicht te komen, wie van deze vele auteurs niet-gezaghebbend, wel gezaghebbend, meer gezaghebbend, en meest gezaghebbend, genoemd mogen worden, en dat tot deze laatste Dr. A. Kuiper Sr en Dr. F. L. Rutgers niet te tellen zijn? Heeft zelfs maar één Commissielid dat gedaan, ja, dat gekund?

En zoo niet, is deze Commissie dan desondanks met het voorstel tot dergelijke uitspraak gekomen, en heeft eene Synode dan loch zoodanige uitspraak gedaan? Eene uitspraak, tot welke niet één enkel lid dezer Synode competent was door voldoende eigen onderzoek, eene wetenschappelijke uitspraak, tot welke eene Synode niet geroepen is?

Stelt dit geval niet scherp en schril in het licht, hoe lichtvaardig eene Synodale Commissie te werk kan gaan bij het opstellen van haar rapport, en hoe gemakkelijk eene Synode er toe gebracht kan worden, en hoe lichtvaardig zij er toe kan overgaan, om een oordeel uit te spreken over eene zaak, waarover zij in het geheel niet oordeelen kan, noch te oordeelen heeft?

En moeten we (naar het zeggen: ex ungue leonem, uit den klauw kent men den leeuw, d.i. wanneer men van eenige zaak iets weet, men daaruit oordeelen kan over het karakter van het geheel), uit dit droeve, van zoo veroordeelenswaardige lichtvaardigheid getuigende,

om indruk te maken van holle phraseologie zich bedienende, stukje rapport het karakter van dit gansche rapport bepalen? Dan zou ook de uiterste zorg voor geheimhouding goede verklaring vinden. De rechtspraak echter, althans die in onze Gereformeerde Kerken, moet anders het volle licht kunnen verdragen.

Dit nieuwe kerkrecht is eene verloochening van het Doleantiekerkrecht, en eene verruiling van dit Doleantiekerkrecht voor de beschouwingen inzake het kerkverband van de Christelijke Gereformeerde Kerk vóór de vereniging in 1892, welke beschouwingen blijken het afscheidscollege van Prof. P. J. M. de Bruin te Apeldoorn op 15 Sept. j.l. nog die der tegenwoordige Christelijke Gereformeerde Kerk zijn. Men moge het niet eens zijn met Prof. P. J. M. de Bruin, om dit Doleantiekerkrecht nieuw te noemen tegenover dat, hetwelk in vroeger eeuwen door de Gereformeerde Kerken dezer landen aangenomen was. Maar men kan niet ontkennen, dat met de Doleantie een kerkrecht in toepassing gebracht werd, en bij de kerken uit de Doleantie een kerkrecht gold, dat onderscheiden was van het kerkrecht in de Kerken der Afscheiding toegepast. Voor de vereniging in 1892 was dan ook ééne der moeilijkheden om de beide kerkengroepen, die uit de Afscheiding en die uit de Doleantie, te doen samenvloeden, haar verschillende kerkrechtelijke opvatting inzake kerk, kerkreformatie en kerkverband. En daarom mogen we spreken van Doleantiekerkrecht.

Het verschil nu tusschen beider kerkrechtelijke beschouwingen werd destijds, zooals Dr. G. Keizer in zijne recensie van Dr. M. Bouwmans dissertatie in herinnering bracht, door Dr. W. H. Gispen aldus geformuleerd. Er bestond een verschil „in de opvatting van het kerkverband, dat tusschen de deelen en het geheel en het geheel tot de deelen bestaat. Volgens hen" — d.i. volgens de doleerenden — „bestaat er een bloot formeel, federaal (d.i. burgerlijk) verband, tusschen de verschillende plaatselijke gemeenten, geworteld in een accoord op grond der formulieren van eenheid; volgens ons staan de plaatselijke gemeenten, als deelen van eenzelfde lichaam, in een levend, organisch verband, niet rustende op een accoord of contract, maar in de geestelijke natuur der gemeente zelve, die niet onafhankelijk van elkander, maar als deelen van één geheel, als leden van één lichaam bestaan, en uit haar eigen aard naar zichtbare éénheid streven". En dan noemt Dr. W. H. Gispen vervolgens als nog een punt van verschil: „Volgens hen is iedere kerkeraad souverain, zoowel tegenover de gemeente als tegenover de meerdere vergaderingen, en mag eene classis niet optreden om, in sommige gevallen, te doen wat des kerkeraads is, volgens ons is de macht van den kerkeraad beperkt door de meerdere vergaderingen, aan welke hij, desgevorderd, verantwoording schuldig is, en op welke ieder lidmaat, in hooger beroep zich beroepen kan, en moeten de mindere vergaderingen zich onderwerpen aan de uitspraak en de besluiten der meerdere vergaderingen, zoolang het niet overtuigend blijkt, dat die uitspraken en besluiten in openbaren strijd zijn met het beschreven woord Gods". „Geref. Theol. Tijdschrift", Aug. 1938, blz. 368v. Deze formuleringen blijven natuurlijk voor rekening van Dr. W. H. Gispen.

Ook Dr. Joh. Jansen noemt punten van verschil, naar hij zegt tusschen het Doleantiekerkrecht en het Dordtsche kerkrecht van 1618—'19, maar dat wezenlijk is een verschil tusschen het Doleantiekerkrecht en het nieuwe kerkrecht, hetwelk met dat in de Christelijke Gereformeerde Kerk van vóór 1892, en in die van na dat jaartal, als het juiste werd en wordt beschouwd. Hij schrijft, dat de leiders der Doleantie „uit reactie tegen de Synodale Besturen der Hervormde Kerk zoo sterk op de zelfstandigheid der plaatselijke kerken den nadruk legde(n), dat men op enkele punten van het Dordtsche kerkrecht is afgeweken.

Dit betreft met name drie punten:

1. het bevorderen van het geven van geschikt onderwijs aan misdeelden;

2. het bevorderen van opleiding van werkrachten;

3. het bevorderen van de oprichting van bijzondere organisaties;

4. het samenwerken met verwante organisaties in binnen- en buitenland;

5. alle andere wettige middelen, die tot het doel kunnen leiden.

De hulpbehoevenden, de geestelijk misdeelden, die de zorg van de Charitatieve Vereniging voor Geestelijke Volksgezondheid van noode hebben, worden in de volgende vier groepen onderscheiden:

Groep A. Het buitengewoon onderwijs:

1. Achterlijke en zwakzinnige kinderen.

2. Doofstomme, spraakgebrekkige kinderen.

3. Blinde kinderen.

4. Moeilijke kinderen.

5. Lichamelijk gebrekkige kinderen.

Groep B. Verwaarloosde en delinquentie kinderen (samenwerking met observatiehuizen, opvoedingsinrichtingen, Kinderbescherming en Meisjesbescherming, Huisvestingcomité en met hen, die met de uitvoering der Kinderwetten belast zijn).

1. Verwaarloosde kinderen.

2. Delinquentie kinderen.

Groep C. Gedeclasseerden (samenwerking met Reclasseering, Dr. Ariënsvereniging⁹), Meisjesbe-

1. Misdadige kinderen.

2. Vereeniging tot bevordering van het herstel van Katholieke alcoholisten in Nederland.

3. Misdadige kinderen.

4. Vereeniging tot bevordering van het herstel van Katholieke alcoholisten in Nederland.

5. Misdadige kinderen.

6. Vereeniging tot bevordering van het herstel van Katholieke alcoholisten in Nederland.

7. Misdadige kinderen.

8. Vereeniging tot bevordering van het herstel van Katholieke alcoholisten in Nederland.

9. Misdadige kinderen.

10. Vereeniging tot bevordering van het herstel van Katholieke alcoholisten in Nederland.

1. Het schorsen en afzetten van ambtsdragers eener plaatselijke kerk door de meerdere vergaderingen.

2. Het casseeren, d.i. het vernietigen van ongegronde besluiten eener mindere vergadering door de meerdere.

3. Het optreden der classis in een plaatselijke kerk, wanneer deze zoo hopeloos verward is, dat de kerkeraad er machteloos tegenover staat, „om te doen wat des kerkeraads is, totdat de orde hersteld is", „Oud of Nieuw kerkrecht?", blz. 6v.

Hij tracht dan wel aan te toonen, dat Dr. F. L. Rutgers soms eenigszins anders gesproken heeft, zonder echter in zijn bewijs daarvoor bijzonder te slagen.

Ook Prof. P. J. M. de Bruin heeft blijkbaar ingezien, dat er belangrijk verschil was of is tusschen het Doleantiekerkrecht en het kerkrecht door hem voorgestaan en in de Christelijke Gereformeerde Kerk geldende, en waarmede het nieuwe kerkrecht overeenstemt, ook blijken de blijde ingenomenheid, waarmede Prof. P. J. M. de Bruin rede door Prof. Dr. H. H. Kuiper werd begroet, al is het, dat Prof. de Bruin zich vergist in zijn oordeel, tusschen welke kerkrechtelijke stelsels dit verschil bestaat.

Daar kan geen twijfel over bestaan, of dit nieuwe kerkrecht is verloochening van het Doleantiekerkrecht, en inruiling van dit recht voor het door de Doleantie-leiders bestreden en sterk tegengestane kerkrecht, gehuldigd door de Christelijke Gereformeerde Kerk vóór 1892, en door die na 1892. Vgl. ook het artikel van Dr. C. Veenhof in „De Reformatie" van de vorige week, dat van 7 Oct. j.l.

Daarmede op zichzelf is natuurlijk niet gezegd, dat deze verloochening en verruiling foutief is. Zij zou juist en plichtmatig kunnen zijn. Daarover kan nader gehandeld worden. Hier gaat het slechts om de duidelijke vaststelling van het feit. Wanneer men iets doet, en meent te moeten doen, welnu, dat zij zoo, maar dan hebbe men ook den moed, het openlijk te verklaren, er voor uit te durven komen.

Overigens blijft het iets opmerkelijks, dat wanneer deze of gene op tegenstrijdigheden, mogelijk ook onjuiste beweringen en redeneeringen, in den arbeid van Dr. A. Kuiper Sr wijst, men soms droef klaagt over, en scherp waarschuwt tegen, het niet-eeren of ook schenden van het werk van dezen groote in vroeger jaren, maar zelf zoo maar als zonder bezwaar zulk een belangrijk stuk van zijnen arbeid op kerkrechtelijk en kerkreformatorisch gebied verloochent en opgeeft.

S. GREIJNDANUS.

Niet alkool!

In „De Heraut" van 2 October 1938 schrijft Prof. Dr. H. H. Kuiper een en ander over „Onjuiste polemieken". Na enkele voorbeelden genoemd te hebben, volgt het onderstaande:

Eenzelfde citatenspel wordt ook nu weer door Dr. Veenhof in „De Reformatie" voortgezet, blijkbaar met het doel om telkens den tegenwoordigen hoofdredacteur van „De Heraut" met zijn Vader in strijd te brengen. „De Reformatie" zou de lijn van Dr. A. Kuiper voortzetten, „De Heraut" zou daarvan afgeweken zijn. Zoo werd, toen de strijd begonnen werd over de zoogenaamde onsterfelijkheid der ziel, een citaat van Dr. Kuiper aangehaald, waarin hij scherp dit filosofische dogma bestreed en verklaarde, dat dit met ons Christelijk geloof niets te maken had. Het gold een polemiek door Dr. Kuiper gevoerd tegen degenen, die meenden, dat de Staatsschool nog wel bruikbaar was, wanneer die onsterfelijkheid der ziel daar maar geleerd werd. Dat Dr. Kuiper echter wel degelijk de onsterfelijkheid der ziel leerde, toonde ik aan met meer dan een citaat. Maar Dr. Veenhof bewaarde het stilzwijgen. Deze citaten werden aan de lezers van „De Reformatie" niet meegedeeld.

Dr. Kuiper zou volgens Dr. Veenhof voor het promotierecht der Theologische School zijn. Hij had zelf

1) Dit artikel was voor het No. van de vorige week bestemd, doch moest overstaan.

4. het bevorderen van het geven van geschikt onderwijs aan misdeelden;

5. het bevorderen van opleiding van werkrachten;

6. het bevorderen van de oprichting van bijzondere organisaties;

7. het samenwerken met verwante organisaties in binnen- en buitenland;

8. alle andere wettige middelen, die tot het doel kunnen leiden.

De hulpbehoevenden, de geestelijk misdeelden, die de zorg van de Charitatieve Vereniging voor Geestelijke Volksgezondheid van noode hebben, worden in de volgende vier groepen onderscheiden:

Groep A. Het buitengewoon onderwijs:

1. Achterlijke en zwakzinnige kinderen.

2. Doofstomme, spraakgebrekkige kinderen.

3. Blinde kinderen.

4. Moeilijke kinderen.

5. Lichamelijk gebrekkige kinderen.

Groep B. Verwaarloosde en delinquentie kinderen (samenwerking met observatiehuizen, opvoedingsinrichtingen, Kinderbescherming en Meisjesbescherming, Huisvestingcomité en met hen, die met de uitvoering der Kinderwetten belast zijn).

1. Verwaarloosde kinderen.

2. Delinquentie kinderen.

Groep C. Gedeclasseerden (samenwerking met Reclasseering, Dr. Ariënsvereniging⁹), Meisjesbe-

1. Misdadige kinderen.

8. Vereeniging tot bevordering van het herstel van Katholieke alcoholisten in Nederland.

9. Misdadige kinderen.

10. Vereeniging tot bevordering van het herstel van Katholieke alcoholisten in Nederland.

POPULAIR-WETEN: SCHADDELUKE SCHESEN

Geestelijke volksgezondheid.

II.

Het internationaal congres voor geestelijke volksgezondheid, in 1930 te Washington gehouden, omvatte, wat het programma betrof, in hoofdzaak vier punten:

1. Verspreiding van betere begrippen omtrent geestelijk lijden;

2. Voorkoming van geestelijke stoornissen;

3. Verbetering van de zorg voor geestelijke zieken;

4. Opvoeding en nazorg van zwakzinnigen.

De Ned. Vereniging voor Geestelijke Volksgezondheid, staande op wetenschappelijken grondslag, tracht haar doel, de behartiging der geestelijke volksgezondheid, te bereiken door (art. 3 der statuten):

A. het bestudeeren van de vragen, welke op het gebied der geestelijke volksgezondheid liggen of ermee verband houden,

B. het houden van voordrachten en het uitgeven van geschriften,

C. het steunen van onderzoekingen,

D. het bevorderen van den arbeid en van de samenwerking tusschen publiekrechtelijke en pri-

vaatrechtelijke lichamen en personen, die op dat gebied werkzaam zijn.

E. het aandringen bij overheid en hare organen op maatregelen in het belang der geestelijke volksgezondheid,

F. alle andere wettige middelen, maatregelen en handelingen, welke aan het doel bevorderlijk zijn.

De R.-K. Charitatieve Vereniging voor geestelijke volksgezondheid omschrijft in art. 3 van haar statuten de taak der psychische hygiëne aldus:

Doel is, steunend op Katholieke beginselen, behartigen de geestelijke volksgezondheid in het algemeen en de belangen van de onder dit opzicht hulpbehoevenden in het bijzonder.

Zij tracht dit doel te bereiken door (art. 4):

1o. voorlichting te geven omtrent en propaganda te maken voor geestelijke volksgezondheid;

2o. het nemen en bevorderen van maatregelen, welke strekken om geestesziekte te voorkomen en welke de geneeskundige behandeling van geestesziekten ten goede komen;

3o. het verleenen van medewerking aan de uitvoering van wetten, algemeene maatregelen van bestuur en andere bemoeiingen, die betrekking hebben op het voorkomen van geestesziekte en op de bescherming, behandeling, opvoeding en nazorg van geestelijk misdeelden.

Deze middelen wil zij o.m. verwezenlijken door:

1. het instellen van centrale en plaatselijke commissies;

2. het in studie nemen van vraagstukken en organiseren van congressen;

3. het verspreiden van geschriften;

toen de stin
was en daan
verleenen i
Theologisch
neer men n
ook de invl
het recht o
den Staat g
uitlaten va
Maar wat
dat Dr. Kuy
het voorstel
School het
heeft, en n
een artikel
om dit niet
Synode p
Een de
aan te toon
voortlicht, h
opzichte va
aan de orde
In zijn Tra
journalistiel
tisch zijn d
t best zijn
lende stels
miek tijden
de hiërarchi
wel eens te
autonomie
alleen uit c
wederom h
Reformatie

Hierop mog
a. Nooit is
gen Hoofdred
in strijd te h
tueel zal blijv
over allerlei
geven, in de
heid en de v
meermalen g
Dr. A. Kuiper
toorn kan
geloof ik niet
werd, waar P
met het voor
en ondank
Dr. A. Kuyp
een levenske
Maar wanneer
naar voren g
een kwade l
b. Dit eerst
er iets oneer
de gevallen,
Eerst de ky
Inderaad,
c. citaat, dat D
loochande
voortbest
oneerlijk zijn
„Isprekt v
verste verte
der ziel te l
zich onmidde
ja zelfs buite
Wanneer ik
dat Dr. A. Ku
de, zou ik h
Christendom
dat ik zoolies
Nadrukkelij
n.l. over de k
der ziel wel
lijk is, n.l. a
van alle me

toen de stin
was en daan
verleenen i
Theologisch
neer men n
ook de invl
het recht o
den Staat g
uitlaten va
Maar wat
dat Dr. Kuy
het voorstel
School het
heeft, en n
een artikel
om dit niet
Synode p
Een de
aan te toon
voortlicht, h
opzichte va
aan de orde
In zijn Tra
journalistiel
tisch zijn d
t best zijn
lende stels
miek tijden
de hiërarchi
wel eens te
autonomie
alleen uit c
wederom h
Reformatie

toen de stin
was en daan
verleenen i
Theologisch
neer men n
ook de invl
het recht o
den Staat g
uitlaten va
Maar wat
dat Dr. Kuy
het voorstel
School het
heeft, en n
een artikel
om dit niet
Synode p
Een de
aan te toon
voortlicht, h
opzichte va
aan de orde
In zijn Tra
journalistiel
tisch zijn d
t best zijn
lende stels
miek tijden
de hiërarchi
wel eens te
autonomie
alleen uit c
wederom h
Reformatie

toen de stin
was en daan
verleenen i
Theologisch
neer men n
ook de invl
het recht o
den Staat g
uitlaten va
Maar wat
dat Dr. Kuy
het voorstel
School het
heeft, en n
een artikel
om dit niet
Synode p
Een de
aan te toon
voortlicht, h
opzichte va
aan de orde
In zijn Tra
journalistiel
tisch zijn d
t best zijn
lende stels
miek tijden
de hiërarchi
wel eens te
autonomie
alleen uit c
wederom h
Reformatie

toen de stin
was en daan
verleenen i
Theologisch
neer men n
ook de invl
het recht o
den Staat g
uitlaten va
Maar wat
dat Dr. Kuy
het voorstel
School het
heeft, en n
een artikel
om dit niet
Synode p
Een de
aan te toon
voortlicht, h
opzichte va
aan de orde
In zijn Tra
journalistiel
tisch zijn d
t best zijn
lende stels
miek tijden
de hiërarchi
wel eens te
autonomie
alleen uit c
wederom h
Reformatie

toen de stin
was en daan
verleenen i
Theologisch
neer men n
ook de invl
het recht o
den Staat g
uitlaten va
Maar wat
dat Dr. Kuy
het voorstel
School het
heeft, en n
een artikel
om dit niet
Synode p
Een de
aan te toon
voortlicht, h
opzichte va
aan de orde
In zijn Tra
journalistiel
tisch zijn d
t best zijn
lende stels
miek tijden
de hiërarchi
wel eens te
autonomie
alleen uit c
wederom h
Reformatie